

## Ut i verden – på Internett

---

Vi leser nesten daglig i riksdekkende aviser og andre media om hvor skummelt det er der ute i cyberspace – altså på internett. Man får nesten følelsen av at de som *i det hele tatt våger* seg ut på nettet må være noen superdristige idioter – eller ha et dødsønske. Men da er det bortimot 3 milliarder av dem her på jorden hvis vi skal tro på de nyeste tallene. Og så begynner det å bli ganske tungvint og upraktisk - da, ikke å bruke internett til våre daglige sysler. For de av oss som begynner å bli («litt» som det heter) oppi årene så hadde det vært et artig eksperiment å bli satt tilbake til 1993 – altså før internettet var tilgjengelig for menigmann og - kvinne. Det blir, om aritmetikken står meg bi, 25 år tilbake i tid.

Hva gjorde vi så da: så på TV naturligvis og leste til og med aviser! TV var «analog TV» med flere kanaler, men det vi skulle se på var bestemt av «noen». Så kunne vi bytte kanal, men sjansen for å finne nettopp det vi kunne tenke oss å underholde oss var svært liten. Så da slo vi av TV'n (og det var kanskje ikke så dumt ...). Eller så dro vi til videobutikken og leiet en boks og en film. Nå har vi Netflix, HBO og tjenester fra CanalDigital, Get osv. og kan velge akkurat det vi ønsker oss der og da. Og alt over internett. Vi ringte til hverandre, sendte en SMS i ny og ne (men det var dyrt!), det var ingen e-post, Facebook, Twitter (!), Facetime, WhatsApp, Nettbank!! (vi betalte giroer i banken eller til nød med BrevGiro da den tjenesten kom). Skulle vi kjøpe noen greier, så var det å tråle «fysiske» butikker for å finne det vi var ute etter. Det var en gang at alle butikker stengte kl 17:00 og hadde åpent bare noen få timer før lunsj på lørdager. Men ikke i 1993: da var de i alle fall åpne lenger og var mer tilgjengelige. Men vi måtte fortsatt ta den «fysiske» runden. Skulle vi handle noe fra utlandet, så var dette kun for de mest standhaftige: Det foregikk per brev og betalingen var ofte over bankremitter eller internasjonal Postgiro. Bare for de med voldsomt pågangsmot og nerver av stål for det hendte at penger ble sendt, men ingen varer mottatt. Derfor - bare for å nevne det - har internettet ganske dramatisk forandret våre liv – på 25 år.

Det er faktisk bryet verd å lese noen av disse dommedagsvisjonene som popper opp i riksmedia av og til. Det meste kan være litt overdrevet, eller selvsagte ting, men jeg plukker opp noe av og til. Jeg trodde for eksempel at siden «roamingdirektivet» var innført i hele EU og EØS (altså roaming uten ekstrasjuffer) så gjaldt dette overalt. Men nei da: på visse steder, blant annet på fergene til Europa, så gjelder helt andre regler – og priser. Og riktig! De er ikke lavere.

Skal du kjøpe noe fra utlandet over nettet, så er sunn skepsis fortsatt konge. Det er lurt å «Google» firmaet du skal kjøpe ting fra for å se om det ser greit ut (noe som ikke er så lett) og styre unna hvis du får noen mistanker. Jeg var med en gjeng på sykkeltur i Italia for noen år siden. Turens høydepunkt var å overvære en utendørs operaforestilling i det verdenskjente romerske teateret i Verona. Så inn på nettet og se hvordan man kunne kjøpe billetter på forhånd. Det var en haug med tilbydere og vanskelig å orientere seg, men ett sted så rimelig ok ut. Billettene ble bestilt og betalt over nettet og det var bare å hente i luken ved ankomst. Alt vel så langt. Men ved adkomst, så var det slett ingen billetter der! Og ikke noe telefonnummer å ringe. Så inn på nettet for å Google mer – og der var det: firmaet var noen luringer og hadde slått seg konkurs! Æsj! Nå var det sånn da at det

var flere billetter til den samme forestillingen, Aida, og den samme dagen, til overs i luken og de kostet bare tredjeparten av hva vi hadde betalt! Dette har ingen av oss turt å fortelle våre barn/barnebarn enda. Betalte penger, som jo ble borte, ble bokført på konto for «opplæring».

En annen ting som ofte påpekes er at det er lurt å betale med kredittkort i utlandet– og ikke debetkort. Kredittkort kan du lettere angre på ved at du får en regning i posten før pengene blir betalt, mens med debetkort blir pengene «nappet» fra kontoen din med én gang. I Norge tenker vi ikke så mye over hvilket kort vi bruker (noen steder tar ikke kredittkort, men bare debetkort) da vi har ganske god beskyttelse i vårt lovverk. Men i utlandet er ting ofte annerledes og vi har ikke nødvendigvis samme beskyttelse når pengene først er nappet.

Forbrukerrettighetene, altså Forbrukerkjøpsloven her i landet, gjelder bare i Norge. Innen EØS området (som inkluderer hele EU) gjelder Angrerettloven (14 dagers angrefrist), men ikke reklamasjonsretten – i følge Dagbladet. Men i slutten av 2017 ble det opprettet en klageportal når det gjelder kjøp fra Europa. Så det er blitt noe lettere å klage på kjøp derfra. Men altså ikke 100 % etter norske lover og regler. Kan være bra å vite.

Når først uhellet er ute, så er vi her i Kongeriket ikke veldig flinke til å rapportere dette. I følge VG så får svensk Økokrim inn 209 000 anmeldelser av denne typen svindler i året, danskene 44 176 mens vi rapporterer kun 19 836 (2017 tall). Så enten handler vi mindre eller så er vi for flaua til å innrømme at vi er blitt lurt! Men altså: meld ifra – uten å fortelle barn/barnebarn om det inntrufne!

Tore Langemyr Larsen, Seniornett Norge